

JOHTAMISEN IHANTEET JA ARKI - PERHE MATKALLA EETTISEEN JA OPILLISEEN EHEYTEEN

HELLUNTAIHERÄTYKSEN TULEVAISUUS FOORUMI III
Esa Hyvönen, Th.M.

JOHDANTO

Uusia ihmissuhteita, perheiden koostumuksia, sukupuolirooleja ja seksuaalikäyttäytymistä kuvaavia käsitteitä syntyy kieleemme:

- uusperhe, sateenkaariperhe
- metroseksuaali, streittari
- parisuhdemurros: avioliitto, avosuhde, kevytsuhde

Kevytsuhde: Nuorten parien parisuhde prosessi, jossa nuori rakastuu, sitoutuu toiseen, muuttaa yhteen, saa lapsia ja hankkii yhteistä omaisuutta avo-/avioparin kanssa alkaa olla epätraditionaalinen ilmiö sekä tilastollisesti että käytännön moraalin kannalta. Pikemminkin väliaikaiset asumismuodot ja seksikumppaneiden määrä on tullut ”normaaliksi” ilmiöksi.(Vaaranen 2006, 4).

Kuinka valmistumme tulevaisuutta varten, kun nämä ihmissuhde ilmiöt heijastuvat seurakuntatyömme ja johtamisen arkeen? Kuinka säilytämme johtamisen ihanteet, että saatamme perheet eettiseen ja opilliseen eheyteen?

Metodini löytää vastaus näihin kysymyksiin:

Pyrin 1) tunnistamaan Uuden testamentin arvoympäristön, 2) johtaa Paavalin tavasta kohdata aikansa arvoympäristö joitakin ratkaisumalleja ja 3) soveltaa näitä malleja nykyaikaan.

PÄÄKOHTA 1 *Uuden testamentin arvoympäristön moninaisuus*

Seurakunta on jo kerran historiassaan elänyt lävitse ajan, jolloin se lähetysliikkeenä kohtasi nykyisenkaltaisen arvoympäristön.

Niin Uusi testamentti kuin juutalaiset opettajat ja jotkin pakanafilosofit arvostelivat aikansa arvoympäristöä ja sille tyypillistä seksuaalista vapaamielisyyttä. Tästä syystä Paavalin kirjeiden perhe- ja seksuaalieettistä sanomaa on tulkittava oikeina ongelmina, jotka haastoivat Paavalin lähetystyön pakanaympäristössä.

Paavalin kuvaukset tästä arvoympäristöstä:

- Yleinen kuvaus: Room 1:18-32
- Erytisongelmia Korintin seurakunnan väestössä: 1. Kor 5, 6, 7, 8
  - Inestinen poika äitipuolisuhde
  - prostituoitujen palvelujen ostaminen
  - homoseksuaalisuus
  - avioliitto, avioerot ja avioliiton seksuaaliset kysymykset
  - sukupuoliroolien selkeyttäminen ns. päänpeittokertomuksessa
- Pahe- ja syntilistat

Seksuaalieettiset kysymykset olivat eräskeskeisin ongelmakenttä ja Paavali halusi tehdä eron nykyhetken ja menneen välillä: ”*Tällaisia jotkut teistä olivat ennen, mutta nyt teidät on*

pesty puhtaiksi ja tehty pyhiksi ja vanhurskaiksi Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä ja Jumalamme Hengen voimassa” (1. Kor 6:11). Tämän tähden kirjeissään etsi ratkaisumalleja korjata ihmisen käytöstä.

PÄÄKOHTA 2 Paavalin harjoittamia ratkaisumalleja

Paavalin kirjeet ovat tilannekohtaisia ja tästä johtuen hän ei esitä askel askeleelta hahmotettavaa opillisen ja eettisen eheyden -mallia. Siksi tehtävänäni on koota yhteen hänen yleisimpiä periaatteita, jotta voisimme luontevasti nähdä minkälaisia teologisia perusteita meillä on käytettävissä saattaessamme ihmisiä eettiseen ehyteen.

 # 1 - Opillinen ja eettinen selkeys

Paavalin sielunhoidollisen työn lähtökohta - opillinen ja eettinen perustelu, joka nousi Vanhan testamentin eettisestä viitekehyksestä ja toisinaan kreikkalaisroomalaisesta moraalitajusta.

Esim. 1. Kor 5:1-13, inestinen poika-äitipuolisuhde.

Perusteet Paavalin käytännölle nousivat Vt:sta

- 1) Paheksuttavaa pakanoidenkin seassa
- 2) Vt toteaa inestisen suhteen olevan väärin (3. Moos 18:8, 5. Moos 23:1)
- 3) Vt:n moraalikoodisto avioliiton ulkopuolisia sukupuoli-suhteita (5. Moos 22) kohtaan toteaa, että tämänkaltaiset on poistettava pyhien joukosta: ”Poistakaa paha keskuudestanne” (j. 10) vrt. 5. Moos 22:22
- 4) Kiroaminen saatanan haltuun 5. Moos 27:20

 # 2 - Rakkaudelliset ihmissuhteet - Onesimus

Tapaus Onesimus on kaunis kuvaus siitä, kuinka Kristuksen hankkima lunastus ja sovitus on esimerkillinen tapa soveltaa Paavalin vaalimaa teologista totuutta ihmisten välisiin suhteisiin:

*27 Sillä kaikki te, jotka olette Kristukseen kastetut, olette Kristuksen päällenne pukeneet.
28 Ei ole tässä juutalaista eikä kreikkalaista, ei ole orjaa eikä vapaata, ei ole miestä eikä naista; sillä kaikki te olette yhtä Kristuksessa Jeesuksessa. Gal 3:27-28*

Paavali painottaa, että moraalisesti horjuvan ihmisen eheyttää rakkaudelliset ihmissuhteet. Paavali anteeksiantava, rakkaudellinen, tasa-arvoista veljeyttä ja yhteyttä painottava lähestymistapa karkumatkalla olevan orjan takaisin palauttamiseksi orjaisännän Filemonin kotiin ilman rangaistusta, jopa niin että Paavali on valmis kantamaan Onesimuksen karkuretken aiheuttamat taloudelliset tappiot Filemonin taloudelle, on kaunis esimerkki, että lunastus on kallis arvo harjoitettavaksi seurakuntayhteyden vaalimiseksi.

Orjuus ei ole aikamme moraalinen ongelma. Mutta Paavalin tapa ratkaista perheyhteyttä hajottava moraalinen ongelma on arvokas vielä nykyajallekin - anteeksianto, rakastava tuki ja seurakunnan jäsenten keskinäinen tasa-arvoisuus on edelleen vaalittava lähtökohta eettisen eheyden saavuttamiseen.

3 - Ihmisen sisäinen muutos (Paavalilainen psykologia)

Ehkä keskeisin tekijä Paavalin sielunhoitotavoista on hänen antropologia eli oppi ihmisestä. Nykyajan teologit puhuvat jopa paavalilaisesta psykologiasta, ei terapia muotona, vaan Paavalin tajusta ymmärtää mitä vaaditaan moraalisesti ongelmaisen ihmisen ulkoisen käytöksen muutokseen. Vastaus on ihmisen sisäisessä muutosprosessissa.

Karkeasti jaettuna Paavali tunnistaa ihmisessä kaksi ulottuvuutta - materiaalisen kehon ja ei-materiaalisen olemuksen. Ihmisen kehollisuutta Paavali kuvaa sanoilla *sooma-keho tai sarks-liha*. Jälkimmäistä Paavali kuvaa useilla eri sanoilla kuten

pneuma -henki nous-mieli (Rm 12:1-2), diavoia-ajatukset/mieli kardia-sydän, psyche-sielu/elävä olento, eso antropos- sisäinen ihminen, spalchna (2 Kor 6:11-12)-joka tarkoittaa kirj. sisäelimiä, mutta kuvainnollisesti ihmisen tunteiden keskusta.

Näiden käsitteiden avulla Paavali tunnistaa, että ihmisen muutosprosessi sisältää nykyajan kieltä käyttäen ajatusten, tunteiden ja tahdon muutoksen.

Muutosta tarvitaan siksi, että

1) Synti on tuhonnut ihmisen sisimmän ja käytöksen (Ef. 4:17-19)

17 Sen minä siis sanon ja varoitan Herrassa: älkää enää vaeltako, niinkuin pakanat vaeltavat mielensä (*nous*) turhuudessa, 18 nuo, jotka, pimentyneinä ymmärrykseltään (*dianoia*) ja vieraantuneina Jumalan elämästä heissä olevan tietämättömyyden (*agnoia*) tähden ja sydämensä (*kardia*) paatumuksen tähden, 19 ovat päästäneet tuntonsa turtumaan ja heittäytyneet irstauden valtaan, harjoittamaan kaikkinaista saastaisuutta, ahneudessa.

2) Uudistuminen tapahtuu sisäisessä ihmisessä

”Muuttukaa mielenne (*nous*) uudistuksen kautta.” Room 12:2

Ef 4:20-24

20 Mutta näin te ette ole oppineet Kristusta tuntemaan, 21 jos muutoin olette hänestä kuulleet ja hänessä opetusta saaneet, niinkuin totuus on Jeesuksessa: 22 että teidän tulee panna pois vanha ihmisenne, jonka mukaan te ennen vaelsitte ja joka turmelee itsensä petollisia himoja seuraten, 23 ja uudistua mielenne hengeltä (*tw pneumatī tou noos*) 24 ja pukea päällenne uusi ihminen, joka Jumalan mukaan on luotu totuuden vanhurskauteen ja pyhyteen.

Paavalille eheytyminen merkitsi vanhan käyttäytymisen katkaisua, mielen/tunteiden/tahtotilojen muutosta ja parantumista, ja uuden elämän tavan/käyttäytymisen opettelua

Tästä yksinkertaisesta jäsentelystä näemme kuinka Paavali hahmotti ihmisen muutosprosessin hyvin samankaltaisin kääntein kuin useat ihmisen käyttäytymistä korjaavat muutosprosessit. Esim. alkoholista on mahdoton hoitaa ilman vanhan käytöksen katkaisua, muutosprosessia, joka tapahtuu mielessä, tunteissa ja asenteissa sekä uuden elämäntavan opettelussa tuetusti.

4 - Raikas hengellisyys - Risti, ylösnousemus ja Pyhän Hengen työ

Niissä kohdin Paavalin kirjeitä, joissa hän kuvasi, millaista on Jeesuksen seuraajan vaellusta, tulee esille seuraava toteamus:

"Minä sanon: Vaeltakaa Hengessä, niin ette lihan himoa täytä." (Gal 5:16)

Tätä käskyä seuraa listaukset lihan aikaansaannoksista ja Hengen hedelmästä, negatiivinen ja positiivinen esimerkkilistaus siitä kuinka uskovan tulisi tai ei tulisi vaeltaa.

Efesolaiskirjeessä Paavali käsittelee kattavasti teemaa "uudistuneesta mielestä" (4:23), jonka hedelmänä on uudistunut käytös. Hän johdattaa pitkän eettisen opetuskeskustelunsa yllättävään loppukaneettiin, että raikas, yhteisön hengellinen elämä auttaa uskovaa elämään tavoiteltavien ihanteiden tavoin:

Ef. 5:15-20

15 Katsokaa siis tarkoin, miten elätte: älkää eläkö tyhmien tavoin, vaan niin kuin viisaat. 16 Käyttäkää oikein jokainen hetki, sillä tämä aika on paha. 17 Älkää olko järjettömiä, vaan ymmärtäkää, mikä on Herran tahto. 18 Älkää juopuko viinistä, sillä siitä seuraa rietas meno, vaan antakaa Hengen täyttää itsenne. 18 Veisatkaa yhdessä psalmeja, ylistysvirsiä ja hengellisiä lauluja, soittakaa ja laulakaa täydestä sydäimestä Herralle 20 ja kiittäkää aina ja kaikesta Jumalaa, Isää, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä.

Yleisesti paavalilaiseen hengellisyyteen kuuluu Kristuksen kärsimykseen samaistuminen taistelussa kiusauksia vastaan, Kristuksen ylösnousemukseen samaistuminen tavoiteltaessa uutta elämäntapaa ja Pyhän Hengen todellisuus, joka antaa voiman tähän samaistumiseen.

5 - Johtajuuskuri ts. seurakuntakuri

Yllättäen harvinaisin keino eettisen ihanteen välittämisessä Paavalin kirjeissä on seurakuntakuri. Paavali sovelsi seurakuntakuria, kuten jo edellä näimme, jatkuvaan haureuden harjoittamiseen (1. Kor 5), vanhemmiston jäsenen lankeamiseen (1. Tim 5:17-22) ja äärimmäiseen opilliseen hairautumiseen.

PÄÄKOHTA 3 *Periaatteiden soveltaminen*

1 - Raamatun arvovallan hyväksyminen eettisissä ja opillisissa kysymyksissä

Herätyskristillisen eettisen eheytyksen ehto on Raamatun arvovallan hyväksyminen eettisissä ja opillisissa kysymyksissä.

Ari Puonti toteaa kirjassaan, että jotkut homoseksuaalit saattavat hakeutua kristilliseen sielunhoitoon ei vapautuakseen homoudesta vaan saadakseen tukea suuntautumiselleen. Hän toteaa, että tällöin ihmisen terveyden näkökulmasta, että on parempi lähettää tämänkaltainen henkilö esim. Setan terapiaan.

2 - Rakkaudellisen tukiverkoston luominen, jonka keskellä on turvallista elää

valossa.

Hoitava Jumalanpalvelus - Aija Paakkunainen
Pienryhmät/Solut
Rippi
Ihmisten opettaminen

3 - Ihmisen muutos - psykoterapeutti Richard Cohenin malli muutoksesta

A. Ajattelu

Henkilön on uudelleen ohjelmoitava itsensä eli kehitettävä myönteinen minäkuva.

- Positiivisen ajattelun oppiminen - menneisyyden kokemukset synnissä aiheuttavat kielteisiä ajatuksia itsestä ja toisista ihmisistä. Henkilön on harjoitettava myönteistä ajattelua ja aloitteellista käytöstä sekä opittava ilmaisemaan ajatuksiaan, tunteitaan ja asenteitaan, jotka vahvistavat uutta minäkuva.

B. Tunteet

Menneisyyden haavoja ei voi parantaa ellei niihin saada tunnekosketusta. Menneisyyden haavat täytyy tunnistaa, ilmaista ja surra. Syvät vammat voivat tulla esiin vain rakkaudessa ja välittävissä ilmapiirissä. Surun jälkeen on vuorossa anteeksianto itselle, muille ja Jumalalle.

C. Keho

Eheytymiseen kuuluu kehon parantuminen. Säännöllinen liikunta, terveyttä edistävä ruokavalio, aktiiviset sosiaaliset suhteet, terveyttä edistävän työtavan oppiminen, levon merkitys, seksuaalisten tarpeiden terve tunnistaminen ja tyydytys (selibaattikin on tapa tunnistaa omat tarpeensa ja suunnata hallitusti seksuaaliset tarpeet muihin kokemuksiin), stressinhallinnan opettelu.

D. Hengellisyys

Henkilön on kehitettävä henkilökohtainen suhde Jumalaan, joka perustuu siihen että on arvokas ja rakastettu Jumalan lapsi. Ihmisen identiteetti ei perustu suorituksiin tai synnin turmelemaan minäkuvaan vaan minä olen Jumalan rakastettu lapsi ja Jumala on aina vierellä ja turvana. On erittäin tärkeää keskittyä rukoukseen, Sanan sisäistämiseen/mietiskelyyn, Raamatun oppimiseen ja uskovien yhteyteen. Nämä ovat välttämättömiä motivaation ja eheytyksen kannalta.

4 - Seurakuntakuri

Raamatun arvovalan sisältämän opin ja etiikan hylkääminen
Jatkuva haureuden harjoittaminen ilman että astuu
eheytymisprosessiin
Vanhinpaan kohdistunut kuri.

LÄHTEET

Dunn, James. The Theology of Paul the Apostle. Eerdmans:

Fee, Gordon. God's Empowering Presence: The Holy Spirit in the Letters of Paul. Hendrickson: 1994.

Paakkunainen, Aija. Hoitava Jumalanpalvelus. Aikamedia: 2006.

Puonti, Ari. Homoseksuaalisuus: Hämmennyksestä selkeyteen. Uusi tie: 2004

Puonti, Ari. Lepo sinussa: Sielunhoidon teologisia perusteita ja nykysuuntauksia. Päivä. 2005.